

ضوابط و مقررات زیباسازی شهری

میلان شهری سطل زباله

فهرست:

حوزه مربوط

.....
.....
.....

اهداف

.....
.....
.....

تعاریف

.....
.....
.....

ضوابط و مقررات

.....
.....
.....

الف- طراحی و ساخت

.....
.....
.....

ب- جانمایی

.....
.....
.....

ج- نصب

.....
.....
.....

د- نگهداری

.....
.....
.....

مقدمه

زباله به‌عنوان یکی از نخستین چالش‌های انسان یکجانشین، با وی همراه بوده است. موضوعی که از ابتدای زندگی بشر مطرح، و در عصر صنعتی شدن بدل به بحران گردیده که موجبات آلودگی محیط زیست را نیز پدید آورده است. بدیهی است چنین موضوع مهمی پیچیدگی‌های خاص خود را داشته و نمی‌توان صرفاً از یک زاویه به آن نگریست و انتظار حل مسئله را داشت. باید توجه نمود که موضوع کلان تولید، جداسازی، جمع‌آوری، حمل و نقل، انبارداری، بازیافت و احیاء زباله، یکی از چالش‌های مدیریت شهری است و مبحث سطل‌های زباله به‌عنوان یکی از بخش‌های میانی این فرآیند مطرح می‌باشد. سطل‌ها و مخازن زباله در این میان نقش واسط بین شهروندان با سیستم مدیریت پسماندها را به عهده خواهند داشت. از این رو در طراحی این عنصر باید به نوع پسماند، فرهنگ اجتماعی بهره‌برداری از آن و سیستم جمع‌آوری پسماند، توجه نمود و هرگونه طرحی که به یکی از این شاخص‌ها توجه لازم را ننماید نمی‌تواند در فرآیند مورد بحث نقش خود را به درستی ایفا نماید.

حوزه کاربرد

کلیه فضاهای عمومی شهر اعم از معابر اصلی و فرعی، پیاده‌روها و پیاده‌راه‌ها، فضاهای باز و میادین، تفرجگاه‌ها و فضاهای سبز شهری مشمول این ضوابط و مقررات می‌شوند.

اهداف

- ایجاد رویه یکسان و نظام‌مند در فرآیندهای اجرایی زیباسازی شهری؛

- تأمین ضوابط و مقررات طراحی و نصب سطل‌های زباله شهری؛
- ارتقاء سطح کیفی و بهداشت محیطی.

تعاریف:

سطل زباله:

عنصری است که امکان جمع‌آوری زباله را می‌میا سازد. سطل زباله دارای اجزای مختلف به شرح زیر است:

- **محافظ:** محافظ، در پوش بالایی سطل زباله است که مانع از ریزش آب باران یا موادی غیر از زباله به درون ظرف زباله می‌گردد و با فاصله یا بدون فاصله بر روی دهانه قرار می‌گیرد.
- **دهانه:** محل باز بالای ظرف زباله است که زباله از درون آن به داخل ظرف ریخته می‌شود.
- **پایه:** هر نوع ابزاری که باعث اتصال ظرف به زمین، دیوار یا دیگر ائانه شهری شود، پایه سطل زباله خوانده می‌شود.
- **اتصالات:** ابزار نصب و اتصال پایه سطل زباله به زمین، دیوار یا دیگر ائانه شهری اتصال نام دارد.
- **محفظه زباله:** ظرف جداگانه‌ای است که درون ظرف زباله قرار گرفته و عمل جمع‌آوری، تخلیه و شستشو را تسهیل می‌کند. زباله‌ها درون محفظه جمع می‌شوند.

مخزن زباله:

مخزن زباله یا کانتینر به ظروف با حجم ۲۰۰ لیتر به بالا اطلاق می‌شود که دارای در لولایی یا مکانیزم باز و بسته شونده هستند.

تفکیک زباله:

به جداسازی زباله، بر اساس معیارهایی مانند زباله تر یا خشک، تفکیک می‌گویند. برای تفکیک لازم است هر نوع از زباله، دارای سطل جداگانه در مجاور یکدیگر باشند.

تفکیک در میدا:

برای کم کردن حجم زباله تولید شده در سال و بازیافت مناسب، جداسازی زباله‌ها در محل تولید، نخستین و معمول‌ترین کار است.

زباله خشک:

نوعی از زباله است که آب یا مواد مایع به همراه نداشته باشد. مانند انواع آهن، شیشه، قوطی، وسایل پلاستیکی و فلزی، کاغذ و مقوا.

زباله تر:

شامل زباله‌هایی فاسدشدنی است مانند مواد غذایی، پوست میوه و... .

زباله خاص:

زباله‌هایی که برای استفاده مناسب نبوده و غیر قابل بازیافت می‌باشند. مانند پوشک بچه، بسیاری از زباله‌های بیمارستانی و... . این گونه زباله‌ها به روش دفن و یا سوزاندن احماء می‌شوند.

شیرابه زباله:

به پساب آلوده زباله که به شدت سمی است، شیرابه گفته می‌شود. شیرابه یکی از مهم‌ترین منابع آلوده‌کننده محیط است.

جمع آوری زباله:

جمع آوری زباله‌های تر و خشک به صورت مکانیزه و یا به صورت حمل با وانت انجام می‌پذیرد. روش پذیرش زباله‌های قابل بازیافت به صورت مراجعه حضوری به کانکس‌های بازیافت نیز انجام پذیر است. زباله‌های بیمارستانی و عفونی نیز کاملاً مجزا و ایزوله جمع آوری می‌شوند.

مواد مرکب:

منظور مواد و مصالحی است که از ترکیب دو یا چند ماده تشکیل شده و به سبب این ترکیب ویژگی‌های مطلوب و مورد نظر را بیابند.

مسیر:

محل تردد سواره یا پیاده و فعالیت که به صورت خطی و در امتدادی مشخص استقرار یابد، مسیر نام دارد. انواع مسیر عبارتند از: خیابان تجاری، بزرگراه، خیابان عبوری، پیاده‌راه، بلوار، خیابان محلی، کوچه و بن‌بست.

گذرگاه:

هر نوع محل تردد یا فعالیت پیاده در فضای شهری، پارک‌ها یا هر نوع فضای عمومی دیگر گذرگاه نام دارد.

حرم سواره:

محدوده‌ای از خیابان یا هر نوع فضای شهری که خودرو اجازه پارک یا تردد در آن دارد. حریم سوار معمولاً با جدول از پیاده‌رو جدا می‌شود.

کاربری‌های جاذب:

کاربریهایی که به لحاظ نوع و میزان خدمات در طول ساعات شبانه‌روز مراجعه‌کننده زیاد دارند، کاربریهایی جاذب هستند. مانند: سینما، انواع اغذیه‌فروشی، پارک، فرهنگسرا، مراکز تفریحی و

مکان‌های امنیتی:

مکان‌هایی که به لحاظ وجود ساختمان‌های دولتی، اداری، نظامی و کارکردها و مواد خطرناک، نیاز به محافظت ویژه دارند، جزو مکان‌های امنیتی به شمار می‌روند. نمونه مکان‌های امنیتی، بانک‌ها، وزارتخانه‌ها، مراکز پلیس و ... هستند.

ساختمان عمومی:

ساختمان عمومی، ساختمانی است که در آن انواع خدمات دولتی یا به نوعی عمومی ارائه می‌شود. مانند بانک، ادارات، شهرداری و

ضوابط و مقررات:

ضوابط و توصیه‌ها در ۴ دسته کلی؛ طراحی، جانمایی، نصب و نگهداری، دسته‌بندی شده است.

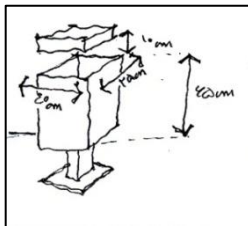
الف- طراحی و ساخت

۱. به استثنای مرکز شهر و فضاهای پرتردد، حجم هر یک از سطوح تفکیک زباله حداکثر ۵۰ لیتر انتخاب گردد.

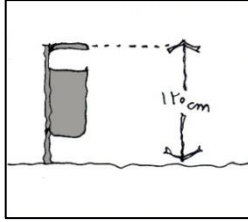
تبصره ۱: در موارد استثناء، بنا به موقعیت نصب در محل، حداقل ظرفیت سطل در مرکز شهر ۵۰ لیتر می‌باشد.

تبصره ۲: در مکان‌های شلوغ و پر رفت و آمد می‌توان ظرفیت سطل‌ها را از ۵۰ به ۱۰۰ لیتر بالا برد.

۲. ابعاد معمول مقطع سطل‌ها 40×25 سانتی‌متر و در ارتفاع ۶۵ سانتی‌متر- معادل ۶۵ لیتر- است.

۳. ارتفاع تمام شده سطل زباله از زمین ۱۲۰ سانتی‌متر است.

۴. در صورت تعبیه محافظ بر روی دهانه سطل حداقل ارتفاع دهانه از محافظ ۱۵ سانتی‌متر است.

۵. پایه‌ها باید از جنس مناسب، با استحکام کافی در برابر آسیب‌های شهری انتخاب گردند.

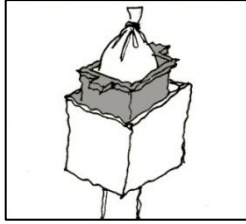
۶. بهتر است در ساخت سطل زباله از مواد نسوز مانند فلز، استفاده شود.

۷. در صورت استفاده از مواد پلاستیکی، توصیه می‌شود جنسی انتخاب شود که علاوه بر غیر قابل اشتعال بودن، دود سمی تولید نکرده و باقیمانده سوخته‌های آن به صورت لکه‌گساز پیاده‌رو را خراب نکند.

۸. استفاده از مصالح قابل شکستن و آسیب‌پذیر برای سطل زباله ممنوع است.

۹. استفاده از مواد مرکب با سطح صاف و صیقلی، فرم‌پذیری و مقاومت بالا و قابل نظافت توصیه می‌شود.

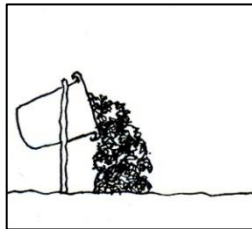
۱۰. برای سهولت تخلیه زباله، توصیه می‌شود درون سطل زباله، محفظه‌ای تعبیه شود.

۱۱. برای سطل‌های زباله با محفظه جداگانه تخلیه، باید دستگیره‌هایی در دو طرف محفظه تعبیه شود.

۱۲. دستگیره‌های تعبیه شده برای انواع سطل‌های زباله باید مدور و بدون هیچ گونه گوشه تیز باشد.

۱۳. در صورت عدم امکان تعبیه محفظه، سطل‌ها باید به وسیله لولا به پایه وصل شود، به طوری‌که بدون نیاز به جداکردن از پایه قابل تخلیه و شستشو باشند.

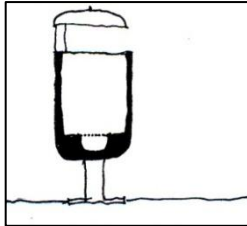

۱۴. لولا نباید چرب و شل بوده و به راحتی جابجا گردد.

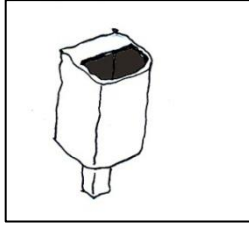
۱۵. در سطل‌هایی که لولا و پایه دارند، تعبیه دستگیره در جلوی سطل و به صورت مدور و بدون گوشه‌های تیز الزامی است.

۱۶. زاویه سطح محافظ، جهت جلوگیری از ماندن برف و باران بر روی آن باید ۳ درجه شیب داشته باشد.

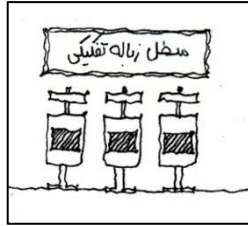
۱۷. محافظ سطل زباله باید کاملاً سطح مقطع سطل را پوشش دهد و به هیچ عنوان نباید کوچکتر از سطح مقطع دهانه سطل باشد.
۱۸. کف سطل یا محفظه زباله باید ۳ درصد شیب داشته باشد.
۱۹. گودي بخش تحتانی سطل یا محفظه باید بوسیله توري از بخش فوقانی جدا شود
۲۰. کف سطل یا محفظه باید دارای یک گودي یا لاواک برای جمع شدن آبهای احتمالی زباله باشد.

۲۱. دهانه سطل به اندازه‌ای باز باشد که امکان بیرون آمدن مخزن از بالا به بیرون وجود داشته باشد.
۲۲. سطح داخلی باید کاملاً صیقلی و یک دست باشد.
۲۳. توصیه می‌شود دهانه باز سطلها با پوشش محافظ هم‌اندازه با سطح مقطع ظرف زباله باشد.
۲۴. در سطلهای بدون در، حداقل نصف مساحت سطح مقطع سطل باید باز باشد.

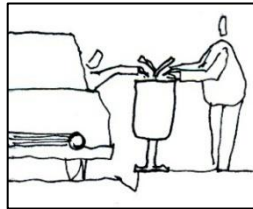

۲۵. کلیه گوشه‌های بیرونی و درونی ظرف زباله باید مدور باشد.
۲۶. هیچ‌گونه برآمدگی تیز، نباید در لبه‌های بالا و قسمت‌های مسدود و باز، در بدنه سطل زباله وجود داشته باشد.
۲۷. سطح خارجی و داخلی سطل زباله باید کاملاً صاف و بدون برآمدگی و فرورفتگی باشد.
۲۸. لبه‌های دهانه سطل زباله باید فاقد تیزی بوده و کاملاً مدور باشد.
۲۹. علامت‌های تفکیک زباله، باید با رنگ‌های متضاد با رنگ سطل بوده و حداقل نصف سطح عرض سطل را پوشش دهد.
۳۰. توصیه می‌شود علامت‌های گرافیکی و توضیحات لازم جهت راهنمایی تفکیک زباله در بالای سطل‌ها نصب گردد.
۳۱. نصب هر گونه علامت بر روی بدنه سطل زباله باید در سطح جلویی، مقابل محل تردد پیاده انجام گیرد.

۳۲. توصیه می‌شود فرم دهانه سطل‌های تفکیک زباله متناسب با نوع زباله - برای زباله - های تر از خطوط مدور و صاف و برای زباله - های خشک خطوط شکسته و مربع شکل - استفاده شود.

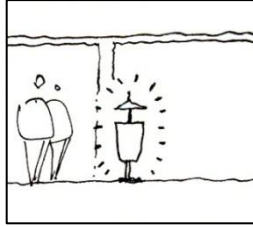
۳۳. توصیه می‌شود سطل‌های زباله درهای دو طرفه داشته باشند، به طوری که هم از پیاده‌رو و هم از حریم سواره بتوان زباله را درون آن ریخت.

۳۴. توصیه می‌شود در محله‌ایی که امکان نصب سطل‌های مخصوص تفکیک انواع زباله وجود دارد، از مخازن تفکیکی استفاده گردد.

۳۵. رنگ سطل زباله باید مطابق با ضوابط مبلمان شهری و هماهنگ با محیط پیرامون انتخاب گردد.

۳۶. رنگ سطل زباله باید قابل تشخیص و متمایز از پیرامون باشد.

۳۷. می‌توان سطل‌های تفکیک زباله را با رنگ‌های مختلف برای هر نوع زباله اعم از خشک، تر و قابل بازیافت نشان داد.

۳۸. توصیه می‌شود از رنگ‌هایی که آلودگی را کمتر نشان می‌دهند استفاده شود.

ب- جانمایی

۱. توصیه می‌شود در خیابان‌های تجاری پررفت و آمد، در فاصله‌های ۳۰ متری، سطل زباله جانمایی شود.

۲. در مکان‌های مهم امنیتی حداقل تا فاصله ۵۰ متر از مکان امنیتی نباید ظرف زباله تعبیه نمود.

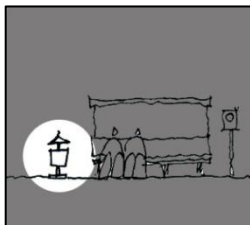
۳. در مجاورت ساختمان‌های عمومی می‌توان بر اساس نکات ایمنی حداقل تا فاصله ۳۰ متری سطل‌های زباله را حذف نمود.

۴. تعبیه سطل‌های تفکیک زباله در مجاورت کاربری‌های جاذب الزامی است.

۵. در مجاورت کاربری‌های جاذب و پرمراجعه، جانمایی سطل زباله اضافی توصیه می‌شود.

۶. تعبیه سطل زباله در مجاورت انواع اغذیه فروشی‌ها الزامی است.

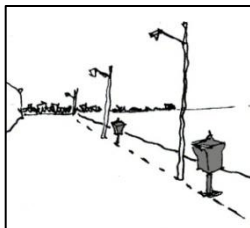
۷. تعبیه سطل زباله در محل ایستگاه‌های حمل و نقل عمومی نظیر ایستگاه اتوبوس و تاکسی الزامی است.

۸. در خیابان‌های مختلط سواره و پیاده سطل زباله باید در داخل پیاده‌رو و در مجاورت مرز حریم سواره قرار گیرد.

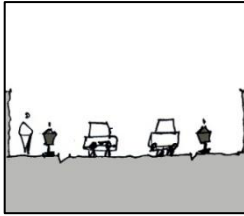

۹. کلیه سطل‌های زباله باید در راستای سایر مبلمان شهری (باند تآسیسات یا مبلمان) واقع در پیاده‌رو و مجاور حریم سواره، مانند چراغ‌ها، واقع شود.

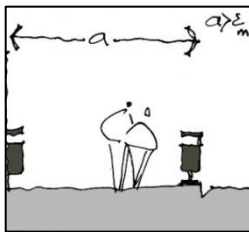
۱۰. تعبیه انواع سطل زباله در گذرگاه‌ها و محل‌های نشستن در پارک‌ها و مراکز تفریحی، ضروری است.

۱۱. لازم است که سطل زباله در پیاده‌روی هر دو طرف خیابان تعبیه شود.

۱۲. در مسیرهای با عرض کمتر از ۸ متر، تعبیه سطل زباله در یک طرف مسیر کافی است.

۱۳. توصیه می‌شود در پیاده‌روهای خیابان‌های تجاری با عرض بیشتر از ۴ متر، سطل زباله در هر دو طرف پیاده‌رو تعبیه گردد.

۱۴. قرارگیری هر نوع سطل زباله بر روی جوی یا هر نوع مجرای آب و فاضلاب ممنوع است.

۱۵. استفاده از سطل‌های بدون در و محافظ در صورت قرارگیری سطل زباله در محلی که سایبان، رواق یا کنسول داشته باشد، مجاز است.

۱۶. توصیه می‌شود در تقاطع خیابان‌ها و در دو طرف خطوط عابر پیاده سطل زباله تعبیه شود.

۱۷. در مکان‌هایی که علی‌رغم مراجعه زیاد افراد، امکان استفاده از تعداد سطل زباله ۵۰ لیتری با فاصله ۳۰ متری وجود ندارد، می‌توان از سطل‌های ۱۰۰ لیتری در فاصله‌های ۵۰ متری استفاده نمود.

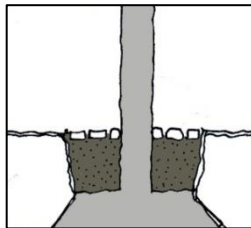
ج - نصب

۱. نصب سطل‌های زباله باید کاملاً عمود بر سطح زمین باشد.

۲. در صورتی که بتن کف با ضخامت لازم باشد، به وسیله رول‌بولت فولادی و در غیر این صورت به وسیله فونداسیون اجرا می‌شود.

۳. نصب سطل‌های زباله به زمین باید به وسیله سیمان یا رول‌بولت انجام پذیرد.

۴. در صورت استفاده از سیمان برای نصب، باید سطح تمام شده با سطح پیاده‌رو هم‌تراز باشد و هیچ‌گونه چاله یا بلندی ایجاد نکند.

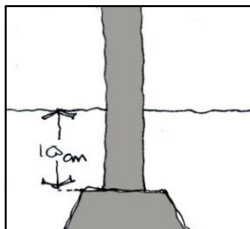

۵. در صورت استفاده از سیمان برای نصب، لازم است که سطح سیمان با قلوه سنگ و مطابق با ضوابط کف‌سازی پیرامون پوشیده شود.

۶. در صورت استفاده از میخ و پرچ برای نصب، لازم است محل اتصال با غلاف کروی به شعاع ۲۰ سانتی‌متر یا هرمی به ارتفاع ۲۰ سانتی‌متر پوشیده شود.

۷. رنگ و جنس غلاف یا هر نوع ابزار اتصال، باید مطابق با ضوابط کف‌سازی پیرامون پایه باشد.

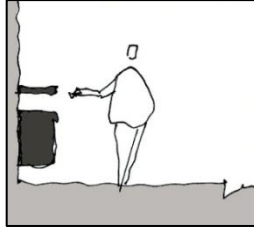
۸. در نصب پایه سطل در زمین باید حداقل ۱۵ سانتی‌متر از پایه در فونداسیون باشد.

۹. می‌توان در مکان‌های شلوغ مانند خیابان‌های تجاری، سطل‌ها را بر سایر اثاث شهری مانند پایه چراغ، بدنه ایستگاه‌های اتوبوس و پایه تابلوها نصب نمود.

۱۸. در صورت الزام برای تعبیه سطل زباله در مجاورت بدنه ساختمان‌ها بهتر است از فرم‌های متصل به دیوار استفاده شود.

۱۰. برای نصب سطل زباله در زمین به دفترچه ضوابط اتصال مبلمان به کف مراجعه شود.
۱۱. تمامی نخاله‌ها و مصالح ساختمانی باید پس از اتمام کار نصب از اطراف سطل زباله جمع‌آوری شود.
۱۲. اتصال‌ها در حد امکان مخفی و دور از دید باشد.

د - نگهداری

۱. تخلیه و نظافت سطل‌های زباله در انتهای هر روز الزامی است.
۲. نظافت و تعمیر سطل زباله باید پس از تخلیه زباله صورت گیرد.
۳. ایجاد هر گونه خرابی و زباله و رها ساختن و باقی ماندن هر نوع ابزار حاصل از تعمیر و نظافت، در اطراف سطل زباله ممنوع است.
۴. اتصالات سطل زباله به زمین باید هر ماه کنترل شود و در صورت وجود خرابی در اسرع وقت تعمیر گردد.
۵. دریچه تخلیه زباله در محفظه باید هر بار پس از تخلیه کنترل شود و در صورت خرابی بلافاصله تعمیر گردد.

۶. در صورت ایجاد خط، شیار یا هر نوع سوراخ و شکاف در اثر شستشو، سطل زباله باید تعویض گردد.

۷. لولا یا سایر قطعات سطل زباله، باید هر دو هفته مورد بررسی قرار گرفته و در صورت وجود نقص، بلافاصله تعمیر گردد.

۸. نظافت سطل و پیرامون آن پس از هر بار تخلیه در انتهای هر روز الزامی است.